
PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 1 HYDREF 2018

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Beth Lawton a Dewi Roberts.

Aelodau Annibynnol:- Mr Aled Jones, Miss Margaret Jones, Dr Einir Young (Cadeirydd) a Mr David Wareing.

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Sylwedydd: Vera Jones (Rheolwr Gwasanaethau Democraidd)

1. YMDDIHEURIADAU

Y Cynghorydd Anne Lloyd Jones a Mr Richard Parry Hughes.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

3. MATERION BRYS

Ni chodwyd unrhyw faterion brys.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 9 Gorffennaf, 2018 fel rhai cywir.

Gan gyfeirio at eitem 10 o'r cofnodion – Cynhadledd Safonau Cymru 2018 - nododd y Cadeirydd y bu rhywfaint o gamddealltwriaeth ynglŷn â'r gynrychiolaeth o'r pwyllgor yn y gynhadledd ac, i osgoi dryswch tebyg yn y dyfodol, awgrymodd y byddai'n fuddiol cylchredeg pwyntiau gweithredu'r pwyllgor i'r aelodau yn fuan ar ôl pob cyfarfod.

5. ADOLYGIAD O'R DREFN AR GYFER CEISIADAU AM ODDEFEBAU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd y pwyllgor i drafod a phenderfynu a ddylid diwygio'r drefn ar gyfer ceisiadau am oddefebau.

Gofynnwyd i'r aelodau ystyried y priodoldeb o ganiatáu i ymgeiswyr am oddefebau ymddangos gerbron y pwyllgor. 'Roedd tri opsiwn ar gael, sef:-

- Caniatáu i ymgeiswyr ymddangos gerbron y pwyllgor a chyflwyno eu ceisiadau yn bersonol, ond 'roedd hynny'n cynyddu'r risg o dderbyn gwybodaeth ychwanegol ar y diwrnod na chafodd ei gloriannu'n ddigonol.
- Caniatáu i ymgeiswyr ymddangos gerbron y pwyllgor i ddarparu mwy o eglurhad ar eu cais drwy ateb cwestiynau'n unig.
- Parhau â'r drefn bresennol o wneud y gwaith ar sail adroddiad ysgrifenedig gan y Swyddog Monitro, yn cynnwys copi o'r ffurflen gais am oddefeb ynghyd ag unrhyw wybodaeth ychwanegol a dderbyniwyd gan y swyddogion ar ôl cysylltu gyda'r ymgeisydd.

Yn ystod y drafodaeth, nodwyd y pwyntiau a ganlyn:-

- Na fyddai'n orfodol i ymgeiswyr ddod gerbron y Pwyllgor Safonau, felly o ran y sylw yn yr adroddiad y byddai'r drefn yn gostus o ran amser i'r ymgeisydd, eu dewis hwy fyddai dod i'r cyfarfod. Hefyd, ni ragwelid y byddai'r costau teithio'n sylweddol.
- Bod niferoedd y ceisiadau am oddefeb yn llawer is nag yr oedd rai blynyddoedd yn ôl, adeg y broses trefniadaeth ysgolion.
- Bod gallu'r ymgeisydd i roi ei bwynt drosodd yn bersonol yn bwysig iawn.
- O bosib' bod cais yn glir ar bapur, ac nad oes angen yr ymgeisydd yno, ond byddai'n dda medru rhoi'r cyfle iddynt, petai angen.
- Bod ymgeiswyr aflwyddiannus yn y gorffennol wedi dweud y byddai wedi bod yn fuddiol iddynt fod wedi gallu dod i'r pwyllgor i roi esboniad pellach. Er hynny, efallai na fyddai'r esboniad hwnnw wedi gwneud gwahaniaeth i'r canlyniad.
- Gan fod cwestiynau'r aelodau yn debygol o fod yn dod o gyfeiriad ychydig gwahanol i gwestiynau'r swyddogion, nid yw'n bosib' i'r swyddogion ddyfalu ymlaen llaw pa gwestiynau sy'n debygol o godi yn y pwyllgor a gofyn y cwestiynau hynny i'r ymgeiswyr ar adeg cloriannu'r wybodaeth ar gyfer y pwyllgor.
- Bod lle i gryfhau'r cyswllt gyda chlercod y cynghorau cymuned a thref gan na all swyddogion y Cyngor Sir ateb cwestiynau am fusnes y cyngor dan sylw.
- Ei bod yn hynod bwysig bod ymgeiswyr yn llenwi'r ffurflen yn gyflawn a bod perygl, o wahodd ymgeiswyr i ddod i'r cyfarfod, na fyddent yn trafferthu llawer gyda chynnwys y ffurflen. O bosib' hefyd bod rhai pobl yn cael trafferth llenwi'r ffurflen.
- Bod yr argymhelliad i 'fynnu' bod y Clerc yn darparu llythyr yn esbonio'r cyd-destun yn rhoi gormod o bwysau arnynt, ac y dylid yn hytrach nodi bod 'disgwyl' iddynt ddarparu llythyr.

PENDERFYNWYD

- (a) **Caniatáu i ymgeiswyr am oddefebau fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Safonau i ateb cwestiynau posib' gan y pwyllgor yn unig, pe dymument. Mae hyn ar yr amod:**
- Na chaniateir iddynt gyflwyno eu hachos.
 - Y disgwylir iddynt fod wedi llenwi eu ffurflenni cais yn gyflawn ac yn gywir.
- (b) **Caniatáu goddefeb i aelodau fod yn bresennol yn y cyfarfodydd ar gyfer ateb cwestiynau ynglŷn â'u cais.**
- (c) **Adolygu'r drefn ar ôl cyfnod rhesymol o amser.**
- (ch) **Addasu'r drefn ceisio am oddefebau ar gyfer Cynghorau Tref a Chymuned i nodi bod disgwyl i'r Clerc ddarparu llythyr yn esbonio'r cyd-destun i'w gyflwyno gyda'r cais.**
- (d) **Dirprwyo'r hawl i'r Swyddog Monitro ddarparu canllawiau ar gyfer trefn gwestiynu ar sail cynnwys yr adroddiad.**

6. PRESENOLDEB Y PWYLLGOR SAFONAU AR WEFAN Y CYNGOR

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gwahodd sylwadau ac argymhellion y pwyllgor ar yr hyn sydd i'w gynnwys am y Pwyllgor Safonau ar wefan y Cyngor

Yn ystod y drafodaeth, nodwyd y pwyntiau a ganlyn:-

- Ei bod yn fanteisiol i bobl ddod i wybod mwy am yr hyn mae'r pwyllgor yn ei wneud, a hefyd i ddeall na all y Pwyllgor Safonau gynnig datrysiad i bopeth.
- Gan gyfeirio at fanylion aelodaeth y pwyllgor ar y wefan ar hyn o bryd, nodwyd y dylid gosod enwau'r aelodau naill ai yn ôl trefn y wyddor, neu fesul categori, h.y. etholedig, annibynnol a phwyllgor cymunedol.

Nododd y Swyddog Monitro y gellid ystyried cynnwys siart llif ar y wefan ynglŷn â'r drefn gwynion am y Cod Ymddygiad, h.y. sut i gwyno a beth sy'n digwydd i'r gŵyn. Hefyd, mewn ymateb i ymholiad, cytunodd y Swyddog Monitro i geisio mwy o wybodaeth gan yr Ombwdsmon ynglŷn â beth yw'r disgwyliadau o ran yr amserlennu ac i gynnwys hyn gyda'r llinell amser.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad gyda'r sylwadau a ganlyn:-

- **Sicrhau bod aelodaeth y pwyllgor ar y wefan naill ai yn ôl trefn y wyddor, neu fesul categori, h.y. etholedig, annibynnol a phwyllgor cymunedol.**
- **Bod y Swyddog Monitro yn ceisio mwy o wybodaeth gan yr Ombwdsmon ynglŷn â beth yw'r disgwyliadau o ran amserlennu cwynion ac yn cynnwys hyn gyda'r llinell amser ar y wefan.**

7. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn cyflwyno gwybodaeth am benderfyniadau'r Ombwdsmon ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

Eglurodd y Swyddog Monitro nad oedd penderfyniad yr Ombwdsmon i beidio ymchwilio i gŵyn yn golygu nad oedd aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad a bod angen cyfleu'r neges i'r aelod nad yw'r ymddygiad yn briodol ac y gall yr Ombwdsmon gymryd hynny i ystyriaeth os bydd yn gweld patrwm o gwynion tebyg yn datblygu yn erbyn yr aelod yn y dyfodol.

Yn ystod y drafodaeth, nodwyd y pwyntiau a ganlyn:-

- Ei bod yn bwysig bod pobl yn deall eu bod wedi torri'r Cod, er nad oes ymchwiliad.
- Y pryderir am yr effaith ar y dioddefwyr os nad yw'r Ombwdsmon yn ymchwilio.
- Bod angen pwysleisio bod rhaid parchu'r Cod, waeth beth yw'r amgylchiadau.
- Os oes canfyddiad y gallai'r Cod fod wedi ei dorri mewn achos nad yw'r Ombwdsmon am ymchwilio iddo, y dylai'r Swyddog Monitro anfon llythyr at yr aelod, yn rhoi sylw i lythyr yr Ombwdsmon ac yn atgoffa'r aelod o bwysigrwydd parchu'r Cod.
- Bod angen rhoi pwyslais ar yr angen i aelod ymddwyn yn barchus tuag at bawb bob amser.

PENDERFYNWYD

(a) Nodi'r adroddiad.

(b) Os oes canfyddiad gan yr Ombwdsmon y gallai'r Cod fod wedi ei dorri mewn achos nad yw'r Ombwdsmon am ymchwilio iddo, y dylai'r Swyddog Monitro anfon llythyr at yr aelod dan sylw yn rhoi sylw i lythyr yr Ombwdsmon, yn cyfeirio at farn yr Ombwdsmon, pwysigrwydd y Cod Ymddygiad ac yn cynnig awgrymiadau am gymorth neu gefnogaeth.

8. ADRODDIAD BLYNYDDOL YR OMBWDSMON 2017-18

Cyflwynwyd, er gwybodaeth, adroddiad y Swyddog Monitro yn amgáu Adroddiad Blynyddol yr Ombwdsmon 2017/18.

Nododd y Swyddog Monitro fod nifer y cwynion cod ymddygiad a ddaeth i law yn ymwneud â chynghorau cymuned wedi cynyddu 33%. Er hynny, 'roedd nifer y cwynion ar draws Cymru yn isel – tua 200. Ar yr egwyddor nid da lle gellir gwell, cychwynwyd ar y peilot yng Ngwynedd, yn y gobaith y byddai'n dwyn ffrwyth.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

9. CYNHADLEDD SAFONAU CYMRU 2018

Cyflwynwyd adroddiad llafar gan y Swyddog Monitro ar Gynhadledd Safonau Cymru 2018 a gynhaliwyd yn Aberystwyth ar 14 Medi. Nododd y byddai adroddiad ffurfiol o'r gynhadledd ar gael maes o law ac y cynhelir cynhadledd 2019 yn y Gogledd.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00 y.b. a daeth i ben am 12.10 y.h.

CADEIRYDD